

Janka György:

A hajdúdorogi külhelynökség története

A hajdúdorogi vikariátus szervezésének gondolata először 1866. május 6-án Hajdúdorogon tartott közgyűlésen fogalmazódott meg, melyről a dorogi görög katolikusok feliratot intéztek az ország vezető közjogi és egyházi méltóságaihoz. E kérvényekben elpanaszolták, hogy a görög katolikus magyarok saját hazájukban Istenüket idegen és általuk nem értett nyelven imádhadják, emiatt nem is tartja a közvélemény őket magyarnak, és megyéspüspökeiket már száz év óta hiába kéri, hogy helyzetüket orvosolják. Emiatt elengedhetetlennek tartják egy különálló magyar ajkú püspökség felállítását; vagy ha ez a kor viszonyai miatt nem lenne elérhető (még a kiegyezés előtt vagyunk egy évvel), akkor először is kéri a Popovics Vazul püspök halála (1864) óta üresedésben lévő munkácsi püspöki székek egy honfíúi érzelmekkel és érdemekkel bíró egyházi férfiú általi sietős betöltését. Azzal a feltétellel, hogy köteles legyen Hajdúdorogon, mint a legnagyobb magyar ajkú görög katolikus községben püspöki helynökséget szervezni, s a magyar egyházak ügyeinek kormányzatát arra ruházni, saját és az esztergomi érsek-hercegprímásnak, mint metropolitának törvényes felügyeletjogának épen tartásával.¹

Noha 1868. április 16-án már országos kongresszust hívtak egybe Hajdúdorogon - melyen a 33 egyházközség képviselőjében jelenlévő 220 küldött és 20 lelkész már csak a magyar püspökség felállítását kérte Hajdúdorog székhellyel s a szertartási könyvek lefordítását, valamint a magyar liturgikus nyelv szentesítését² - a

¹ FARKAS, L., *Egy nemzeti küzdelem története*, Budapest 1896, 24-41.

² A kongresszus jegyzőkönyve *Op. ult. cit.*, 45-56.

király egyeztetve Pankovics István munkácsi püspökkel 1873-ban mégis a külhelynökség felállítása mellett döntött. Erről 1873. szeptember 20-án értesítette a Hajdú kerületet Trefort Ágoston vallás- és közoktatási miniszter s egyben közölte, hogy az uralkodó e célra a vallásalapból 3000 Ft-ot engedélyezett folyósítani.³

A vikariátus megszervezése Pásztélyi Kovács János munkácsi püspök nevéhez fűződik (1875-1891). Hajdúdorog városa igen jelentős felajánlást tett: 8000 Ft pénzadománnyal járult hozzá a 690 m² hasznos alapterületű vikáriusi lakás megvásárlásához, valamint 67 kat. hold szántóföldet ajándékozott javadalomként.⁴

Pásztélyi püspök első külhelynökké Danilovics János székesegyházi kanonokot nevezte ki. Danilovics, - aki a teológia elvégzése után a püspöki aulában teljesített szolgálatot, előbb fogalmazóként, majd püspöki titkárként, s 31 évesen már kanonok lett - széles körű irodalmi tevékenységet folytatott, aminek következtében 1872-ben az Ungvári Szent Bazil Társulat társelnökévé választották. E társulat célja a munkácsi s az eperjesi egyházmegye híveinek szellemi és erkölcsi felemelése volt. Írásai ekkor általában ruszin nyelven jelentek meg. Az 1860-as években írt híres ruszin nyelvű színdarabjában még elítéli azokat a ruszinokat, akik elhagyják nemzetüket. Később, amint látni fogjuk a magyar liturgia elkötelezett harcosa lett.⁵

Az 1875. július 6-án keltezett kinevező okirat 9 pontban szedve sorolja fel az új külhelynök jogait és kötelességeit. Ezek közül a legfontosabbak: 12 tagú alszentszékot alapíthat, melyben a folyó ügyeket megtárgyalhatja, a lelkészek, kántortanítók, hívek közötti

³ Trefort Ágoston leírata *Ibid.*, 85.

⁴ Dr. B. PAPP, J., *Hajdúdorog küzdelme a magyar görög katolikus egyházmegye felállításáért*, Hajdúdorog 1996, 37.

⁵ PIRIGYI, I., *Görög katolikus papi sorsok*, Debrecen 1999, 15-19.

PIRIGYI, I., „A magyar görögkatolikusság történetének kiemelkedő személyiségei” in Timkó, I. (szerk.), *A Hajdúdorogi Bizánci Katolikus Egyházmegye Jubileumi Emlékkönyve 1912-1987*, Nyíregyháza 1987, 196-197.

vitás ügyeket kivizsgálja és orvosolja, különélésre vonatkozó házassági perekben jogerős ítéletet hozhat, háromszori hirdetés, tiltott idő, kiskorú nőjegyes korhiánya alól felmentést adhat, megáldhat egyházi ruhákat képeket, zászlókat, harangokat, temetőket, megfertőztetett szent helyeket, iskolák, egyházak évi egyszeri vizitálása, alesperesek ellenőrzése, nagyobb ügyekből jelentéstételi kötelezettség, a püspök személyének hűségese képviselete.⁶

Danilovics külhelynök joghatósága 33 paróchiára terjedt ki. Ezek a Szabolcsi főesperesség hajdúdorogi karászi, máriapócsi, nagykállói, nyírbélteki és tímári esperesi kerületeinek paróchiáit foglalták magába.⁷ Ez később 1878-ban a szatmári főesperesség nyíri kerületével bővült.⁸ Azonban még így is csak egy töredékét fogta össze a magyar ajkú görög katolikus egyházközségeknek, hiszen nem kerültek ide a szabolcsi főesperesség területén kívül élő egyházközségek (pl.: Borsod, Zemplén), valamint az eperjesi és a nagyváradai püspökség területén élő magyar hívek (pl.: a makóiak, akik már 1867-ben az országgyűléshez fordultak a magyar liturgikus nyelv érdekében).⁹ Ezért mondta Farkas Lajos, a hajdúdorogi országos kongresszus Állandó Végrehajtó Bizottságának elnöke csalódottan: „hegyek vajúdtak, de csak egeret szültek...”. Csalódottak voltak a dorogiak azért is, mert egyrészt a vikáriusi székben inkább saját papjukat, Szabó György főesperest látták volna szívesen, aki a

⁶ 2844/ 1875. sz. kinevező okirat közli: SZAVICSKÓ, J., *A munkácsi egyházmegye hajdúdorogi külhelynöksége 1873-1912*, (Licencia dolgozat) Budapest 1978, 27-30.

⁷ Görög Katolikus Püspöki Levéltár (továbbiakban: GKPL), A Hajdúdorogi Külhelynökség iratai 32 (1878. 02. 08.); 66 (1878. 03.26.); 83 (1878. 05. 23.)

⁸ *SCHEMATISMUS Venerabilis Cleri Graeci Ritus Catholicorum Ad Annum Domini 1878*, UNGVAR 1878, 213-239.

⁹ JANKA, GY., „A magyar liturgia ügye és a makói görög katolikusok” in Hegedűs, A.- Bárdos, I., (szerk.) *Egyház és politika a XIX. századi Magyarországon*, Esztergom 1999, 155-164.

magyar liturgia elkötelezett híve volt,¹⁰ másrészt Danilovicsot ruszin írásai miatt pánszláv elkötelezettségűnek vélték.¹¹

Az új külhelynök érezve a fagyos légkört, székfoglaló beszédében precedensként az eperjesi püspökséget hozta fel, mely a kassai külhelynökségből nyerte el önállóságát.

Első intézkedései között hozzálát az alszentszék megszervezéséhez, melynek első tagjai: Iványi János karászi alesperes, tornyospálcai paróchus, Fekete István nagykállói alesperes, nyíregyházi paróchus, Orosz Gyula dorogi alesperes, hajdúböszörményi paróchus, Görög Pál bökönyi lelkész, Torday Izaiás OSBM pócsi helyettes lelkész, zárdafőnök, Végheő Sándor újfahértói lelkész, Kutka Bazil tiszabüdi lelkész, Petrovics Emil dorogi segédlelkész. 1878-ban ez kiegészül Béres János leveleki paróchussal, Barna Antal balsai esperes paróchussal, Fejér Emánuel dorogi paróchussal, Nehrebecki András madai paróchussal, és Petrovics Emilt Mattus János dorogi segédlelkész váltja fel.¹²

Danilovics János külhelynök már a első szentszéki ülésen javaslatot tett egy felekezeti jellegű magyar éneklész (azaz kántor-) tanító képezde felállítására Hajdúdorogon, melynek érdekében levelet küldenek a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, hogy egy igazgató és egy segédtanár részére a tanulmányi alapból fizetést kérjenek. (Ez azonban meddő kérelem maradt (ezért még 1902. VI. 3-án tartott szentszéki tanácskozáson újabb kérvény beadását tervezték).¹³

A külhelynök szociális érzékenységét illusztrálja, hogy Sátorajáújhelyen fiók papárva leányintézetet alapított, hogy segíteni

¹⁰ Szabó György Esztergomban Simor János hercegprímás kérdésére azt válaszolta, hogy Dorogon a magyar liturgia gyerekkora óta – legalább 40 éve – szokásban van. PETRUS, J., *A magyarság önvédelme a keleti rítusú egyház idegen nyelveinek beolvasztó hatása ellen*, Debrecen 1897, 61.

¹¹ MAYER, M., *Kárpátukrán /ruszin/ politikai és társadalmi törekvések 1860-1910*, Budapest 1977, 138.

¹² *SCHEMATISMUS Venerabilis Cleri Graeci Ritus Catholicorum Ad Annum Domini 1878*, UNGVAR 1878, 214-215.

¹³ SZAVICSKÓ, J., *op. cit.* 42-43.

tudjon az így bajbajutott árvák sorsán. Szeme előtt példaként az ungvári hasonló célú egyházmegyei intézmény lebegett.

Liturgikus intézkedése volt, hogy latin ünnepeken a görög katolikus templomokban is elrendelte liturgia végzését, a városi helyeken működő lelkészeknek pedig előírta a liturgiák mindennapi végzését akár van fizetett szándék, akár nincs.

Ma már inkább kultúrtörténeti érdekesség, hogy papjainak megtiltotta, hogy a kor divatjának hódolva pantallót viseljenek.¹⁴

Kétségtelen, hogy Danilovics János külhelynök tevékenységének csúcsát a magyar liturgikus fordítások ügyének felkarolása jelenti. Ezzel nemcsak a kezdetben idegenkedő dorogiaiak bizalmát nyerte el, hanem a nagy bibliográfus Szinnyei József szavaival „a görög katolikus magyar isteni tiszteletének ő lett a megalapítója”.¹⁵

A külhelynök 1879 májusában kezdett hozzá a szervező munkához. Javasolta a megyéspüspöknek, hogy teológusokból és nyelvészekből álló 8-10 személy egy havi időtartamra s meghatározott helyre (esetleg Hajdúdorogon) összegyűlve végezze el a munkát. Úti költségre és elhelyezésre 700 Ft-ot javasolt engedélyezni.

A kilenc állandó és két póttagból álló bizottság 1879 és 1893 között működött, tizenhárom esztendőn keresztül.

A bizottság állandó tagjai voltak: 1. Danilovics János külhelynök, 2. Kotradov Mihály eperjesi kanonok, püspöki irodaigazgató, 3. Roskovics Ignác munkácsi székanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő, 4. Jámbor Antal kanonok, a keleti nyelvek és biblikum tanára Ungváron, 5. Hrabár János nagykomjáti lelkész, 6. Turjai János tb. kanonok, ungvári teológiai tanár, 7. Fejér Emánuel hajdúdorogi paróchus, 8. Sass Bertalan eperjesi hittanár, 9. Fenczik Eugén duszinai lelkész, aki magyar nyelvű levele alapján

¹⁴ *Op. ult. cit.*, 38-39.

¹⁵ SZINNYEI, J., *Magyar írók élete és munkái*, Budapest 1893, II. köt., 606.

komoly fordítói munkát végzett. Póttagok: Orosz Gyula hajdúdorogi esperes-paróchus, Görög Pál bökönyi paróchus.¹⁶

A 13 éves munkálkodás eredménye négy liturgikus könyv fordítása ill. kiadása lett:

1. Aranyszájú Szent János atya szent és isteni Liturgiája. Debrecen, 1882.
2. Görög katolikus egyházi szerkönyv (Euchologion). Debrecen, 1883.
3. Szent Nagy Bazil atya szent és isteni Liturgiája, továbbá az előszenteltek liturgiája s egyéb egyházi szolgálatok papi imádságai. Debrecen 1890.

E fordítást Melles Emil kisdobrai lelkész készítette, amit a bizottság számára felajánlott, a vikárius pedig az ő beleegyezésével átdolgozta.

4. Görögszertartású általános egyházi énekkönyv a hozzávaló imákkal. Ford. Danilovics János. Debrecen, 1892.¹⁷

Közben Róma újra betiltotta a magyar liturgikus nyelvet, amit Pásztélyi püspök körlevélben közölt, minek következtében az Állandó Végrehajtó Bizottság 1881-ben újabb felterjesztéseket intézett a királyhoz, a képviselőházhoz és Trefort kultuszministerhez.¹⁸ Ám a budapesti egyetem teológiai kara¹⁹ egyhangúan, a Magyar Katolikus Püspöki Kar pedig Pásztélyi János munkácsi és Tóth Miklós eperjesi görög katolikus megyéspüspökök kivételével negatív választ adott, így a kérdés lekerült a napirendről.²⁰

¹⁶ IVANCSÓ, I., *Az 1879-es hajdúdorogi liturgikus fordító bizottság és tevékenysége* (Athanasiai füzetek 1), Nyíregyháza 1999. 6-27.

¹⁷ *Op. ult. cit.* 27-41.

¹⁸ B.PAPP, J., *op. cit.* 51-61. 126-127.

¹⁹ HERMANN, E.- ARTNER, E., *A hittudományi kar története*, Budapest 1938, 439.

²⁰ GRIGÁSSY, GY., *A magyar görög katolikusok legújabb története*, Ungvár 1913, 59-60.

Ugyanakkor Pásztélyi püspök Danilovics munkáját elismeri: szóba kerül nagypréposti kinevezése, de erről lemond a vikárius, viszont a zámi c. apáti kitüntetést elfogadja.²¹

Danilovics János külhelynök 1895. október 21-én halt meg Hajdúdorogon szívszélhűdés következtében 60 éves korában.²²

A helynöki széküresedés (1895. okt. 21- 1901. júl. 15.) eseményei közül három mozzanatot kell feltétlenül megemlítenünk.

Az első az Állandó Végrehajtó Bizottság megmozdulásai 1896-ban, a millennium évében. Ekkor 100 tagú küldöttség kereste fel az országos méltóságokat (Bánffy Dezső miniszterelnököt, Vaszary Kolos prímást, Wlasics Gyula kultuszminisztert, Szilágyi Dezső házelnököt,) átnyújtva memorandumukat és a lefordított könyveket.²³ 1896. június 27-én pedig a budapesti Egyetemi templomban magyar nyelvű liturgiát mutattak be nagy ünnepélyességgel és széles sajtó visszhanggal. A remélt elismerés helyett Róma a magyar liturgikus nyelv betiltásával válaszolt, mert nacionalizmust és Vatikán elleni tüntetést látott benne.²⁴

Két évvel később 1898-ban Budapesten megalakult a Görög Szeretarsú Magyarok Országos Bizottsága Szabó Jenő vezetésével. Az Országos Bizottság a magyar liturgikus nyelv ügyét tartotta elsődlegesnek, szorgalmazta a Gergely-naptár bevezetését, s csakhamar 113 egyházközség, 568 filia csatlakozott 134 527 hívő nevében.²⁵

1900-ban a jubileumi Szentév keretében az Országos Bizottság reprezentatív zárandoklatot szervezett Rómába, ahol XIII. Leó pápa is

²¹ GKPL, *A Hajdúdorogi Külhelynökség iratai* 17 (1886. 04. 27.)

²² GKPL, *Munkácssegyházmegyei Körlevelek* XIV (1895) 39.

²³ PETRUS, J., *op. cit.* 131-145.

²⁴ ADRIÁNYI, G., „Die Bestrebungen der ungarischen Katholiken des byzantinischen Ritus um eigene Liturgie und Kirchenorganisation um 1900” in *Ostkirchliche Studien* 21(1972) 118-122.

²⁵ *Emlékkönyv a görög szeretarsú katholicus magyarok római zárandoklatáról*, Budapest 1901, 82-84, 161-163.

fogadta őket, s átnyújtva petíciójukat a Szentatyának személyes jelenlétükkel is készítették a Szentszéket, találjon megoldást helyzetük rendezésére.²⁶

Lengyel Endre külhelynök (1901. júl. 15-1909. dec. 6.)

Firczák Gyula megyéspüspök hat éves intervallum után elérkezettnek látta az időt a külhelynökség betöltésére. 1901. július 15-én Lengyel Endre nagykállói esperes-paróchust nevezte ki e tisztségre.

Lengyel Endre 1844-ben született. A teológiát Budapesten végezte, 1871-ben szentelődött pappá. Nyírdaszben működött helyettes lelkészként, majd 1876-tól Nagyállóban adminisztrátor, majd paróchus, később esperes egészen külhelynöki kinevezéséig. A Borovszky Samu által szerkesztett Magyarország vármegyei és városai c. könyvsorozatában ő írta meg a szabolcsi görög katolikus paróchiák történetét.²⁷

Az első külhelynöki kinevező okmány 9 pontjához képest itt bővebben, 11 pontba szedve sorolja fel a főpásztor az új külhelynök jogait és kötelességeit. Új elem, hogy már az okirat feltünteti Hajdú, Szabolcs és Szatmár vármegyék területein működő lelkészek fölött van a vikáriusnak joghatósága.²⁸

Lengyel Endre beiktatására 1901. december 12-én került sor, melyet a megyéspüspök megbízásából Jakovics János a székeskáptalan nagyprépostja vezetett.²⁹

²⁶ *Op. ult. cit.* 41-64. SALACZ, G., *Egyház és állam Magyarországon a dualizmus korában 1867-1918*, (*Dissertationes Hungaricae ex historia Ecclesiae* II. Edít: Gabriel Adriányi) München 1974, 150-160.

²⁷ *SCHEMATISMUS Venerabilis Cleri Graeci Ritus Catholicorum Ad Annum Domini 1870*, UNGVAR 1870, 205. *SCHEMATISMUS Venerabilis Cleri Graeci Ritus Catholicorum Ad Annum Domini 1878*, Ungvar 1878, 229. *SCHEMATISMUS Venerabilis Cleri Graeci Ritus Catholicorum Ad Annum Domini 1908*, Ungvar 1908, 43. 64. 164-165.

²⁸ GKPL, *A Hajdúdorogi Külhelynökség iratai* 2 (1901. 07. 15.)

²⁹ *Ibid.*

Javadalomként megkapta az elődje által használt 67 katasztrális hold földet, és a Vallásalapból évi 6000 korona fizetést.³⁰ 1902. szeptember 25-én püspöke a szobránczi Szent Györgyről elnevezett címzetes préposttá nevezte ki.³¹

Tényleges működését ő is alszentszék megalapításával kezdte; ennek tagjai lettek ülnökként: Fekete István főesperes nyíregyházi paróchus, Papp Antal nyíri kerületi esperes, Varga László dorogi kerületi esperes, Lengyel János szentszéki ülnök, Kutka Bazil címzetes esperes, kötelékvédő, tiszabüdi paróchus, Újhelyi Andor dorogi paróchus, Szabó Miklós bökönyi paróchus, Szaploneczay György kislétai lelkész, ügyész, jegyzőként pedig Papp János debreceni lelkész.³²

Az alszentszék első ülését 1902. június 3-án tartotta meg. Ezen Lengyel Endre külhelynök fő célkitűzésül magyar nyelvű imakönyvek és olvasmányok kiadását, valamint a népnevelést jelölte meg.

Ez utóbbi zálogául került sor Hajdúdorogon 1905-ben az iskola ünnepi felavatására, melyen György Endre országgyűlési képviselő is részt vett.³³

A külhelynök gondot fordított a vikáriusi lakás felújítására és államsegély igénybevételeével újította fel annak bútortatát.³⁴

Kiemelkedő eseménye volt a külhelynök kormányzásának az 1905-ös máriapócsi könnyezés is.³⁵ A szokásos ügymenet közül kiemelkedik a nagykárolyi paróchia munkácsi egyházmegyébe való átcsatolásának ügye, melyet X. Piusz pápa csatolt vissza az egyházmegye kebelébe.³⁶

³⁰ GKPL, *A Hajdúdorogi Külhelynökség iratai* 7 (1901. 10. 19.)

³¹ GKPL, *A Hajdúdorogi Külhelynökség iratai* 113 (1902. 11. 14.)

³² GKPL, *A Hajdúdorogi Külhelynökség iratai* 32 (1902. 03. 24.)

³³ SZAVICSKÓ, J., *op. cit.* 56-57.

³⁴ GKPL, *A Hajdúdorogi Külhelynökség iratai* 118 (1903. 11. 02.)

³⁵ GKPL, *A Hajdúdorogi Külhelynökség iratai* 153 (1906. 12. 14.)

³⁶ GKPL, *A Hajdúdorogi Külhelynökség iratai* 2 (1908.01. 05.); 107 (1908. 12. 31.)

Lengyel Endre 1909. december 6-án hunyt el 75 éves korában.

Jaczkovics Mihály külhelynök (1911. jan.1- 1913. okt. 5.)

Firczák Gyula püspök 1911. január 1-én Jaczkovics Mihály szentszéki ülnököt, az Egyházmegyei Alapkezelőség pénztárosát nevezte ki külhelynökké.³⁷ E kinevezést Firczák püspök halálát követően Papp Antal 1912. június 1-én megerősíti.³⁸

Jaczkovics Mihály külhelynökségének legjelentősebb eseménye a magyar görög katolikus egyházmegye megszervezése volt. Az Állandó Végrehajtó Bizottság és az Országos Bizottság már 1910 végén felismerte, hogy a püspökség felállítása és a magyar liturgikus nyelv szentesítése együtt nem érhető el. Így a magyar egyházmegye felállításáért folyamodtak, és azt kérték, hogy a magyar nyelvű istentiszteletet a latin rítus analógiája szerint szabályozzák. A magyar kormány ennek szellemében kérte az uralkodót, s X. Piusz pápa kijelentette, hogy ilyen feltételek mellett hajlandó a kérést teljesíteni.³⁹

Jaczkovics külhelynök mély papi lelkületével és közvetlen egyéniségével hamar megtalálta a hangot dorogiakkal. Szerepe volt ebben annak is, hogy még Ungváron kiállt a magyar liturgikus mozgalom mellett. Nem sokkal kinevezése után a városi képviselőtestület tagjává is választották.

A Hajdúdorogi Újság vezércikkében kifejtette, hogy Hajdúdorog városa elválaszthatatlanul egybeforrt a magyar püspökség ügyével, és nyíltan kiállt amellett, hogy a székhely Hajdúdorogon legyen.⁴⁰

³⁷ GKPL, *A Hajdúdorogi Külhelynökség iratai* 15 (1911. 13.15.)

³⁸ SZAVICSKÓ, J., *op. cit* 57.

³⁹ PIRIGYI, I., *A magyarországi görögkatolikusok története*, II. Nyíregyháza 1990. 105-107.

⁴⁰ PIRIGYI, I., *Görög katolikus papi sorsok*, Debrecen 1999, 23-24.

Külhelynöksége alatt történt a máriapócsi könnyező kép lepecsételése és tartóba helyezése is.⁴¹

Miután I. Ferenc József 1912. május 6-án megalapította a hajdúdorogi görög katolikus egyházmegyét és Szent X. Piusz pápa 1912. június 8-án „Christifideles Graeci” bullájával kanonizálta azt, Jaczkovics Mihály tevékenysége az új egyházmegye életének elindításához kapcsolódott.

Papp Antal apostoli adminisztrátortól feladatul kapta püspöki kiküldöttként a hajdúdorogi egyházmegyéhez csatolt paróchiák átvételét.⁴² Erre az egyházközségekben ünnepi szent liturgia keretében került sor melyet Jaczkovics Mihály az egyházmegyében gyakorolt szokás szerint magyarul celebrált. A román nemzeti párt politikai agitációjának hatására Kismajtény, Szamosdob, Szaniszló, Reszege és Nagykolcs községekben az átvétel nem akadálytalanul zajlott le, sőt Kismajtényban még inzultáltak is a vikáriust, amit bírósági per is követett. Miklósy püspök közbenjárására törölték később a vádat, illetve felmentették a tetteseket.⁴³

Noha többen őt tartották esélyesnek a püspökség elnyerésére az első főpásztor Miklósy István lett. Jaczkovics Mihály ezt alázatosan vette tudomásul és nagy ügybuzgalommal szervezte meg a püspökszentelés szertartását és ünnepségét Hajdúdorogon 1913. október 5-én. A szentelést Drohobeczky Gyula körösi püspök végezte Fischer Colbrie Ágoston kassai, és Lányi József tinini felszentelt püspök, nagyvárad kanonok segédletével 136 pap jelenlétében. A püspököt Jaczkovics Mihály egy liturgikus könyvritkasággal ajándékozta meg.⁴⁴

⁴¹ GKPL, *A Hajdúdorogi Külhelynökség iratai* 60 (1912. 05. 06.)

⁴² GKPL, *A Hajdúdorogi Külhelynökség iratai* 16 (1913. 01. 25); 25 (1913. 02. 07.); 27 (1913. 02. 12.); 56 (1913. 03. 28.)

⁴³ MOSOLYGÓ, J., *A Keleti Egyház Magyarországon*, Miskolc 1941, 141.

⁴⁴ PIRIGYI, I., *Görög katolikus papi sorsok*, Debrecen 1999, 30-31.

Miklósy püspök felszentelése napján bejelentette a hajdúdorogi külhelynökség megszüntetését és az eddigi külhelynököt az egyházmegye általános helynökévé nevezte ki, s megbízta, hogy Papp Antal adminisztrátortól az 1912. november 17-étől felgyűlt iratokat vegye át.⁴⁵

Jaczkovics Mihály külhelynök, majd helynök egészen rendkívüli módon, nemcsak tevékeny életével, hanem halálával is a magyar görög katolikus egyház mártírja lett, hiszen 1914. február 23-án a debreceni bombamerénylet során,⁴⁶ -de ez már egy új küzdelem: az önálló egyházmegye léteért folyó harc történetéhez kapcsolódik.

Danilovics János 1875-ben a dorogiakat a kassai külhelynökség példájával vigasztalta, mely 1816-ra eperjesi egyházmegye lett. Szavai prófétaikká lettek, mert igaz, hogy negyven év múltán, de a hajdúdorogi vikariátusból is önálló magyar egyházmegye lehetett.

⁴⁵ GKPL, *A Hajdúdorogi Külhelynökség iratai* 359 (1913. 10. 07.)

⁴⁶ PIRIGYI, I., *Görög katolikusok Erdélyben és Kárpátalján*, Debrecen 2001, 59-61.